

Foto:Tilla Larsson

Dikesrensning kan minska övergödningen

10 februari 2015

Genom att regelbundet underhålla ett dike och ta bort sediment minskar fosforbelastningen och därmed övergödningen nedströms. Det slår en grupp Irländska forskare fast i en ny vetenskaplig uppsats. De efterlyser också information och rådgivning till lantbrukare om hur diken ska skötas.

Rensat dike. Foto. Anuschka Heeb

Uppmärksamheten kring dikenas betydelse för fosforflödet till vattendrag ökar. En svensk forskare benämnde diken som "den bortglömda länken mellan åker och vattendrag". Nu finns 4-5 nyanlagda tvåstegsdiken i Sverige, diken som bland annat kan fastlägga fosfor.

En grupp Irländska forskare har kartlagt och klassat dikens förmåga att fastlägga små jordpartiklar och därmed partikelbunden fosfor. Likheterna med det svenska odlingslandskapet finns genom att det inte är så stora fält i medeltal och därmed inte heller så långa diken.

Större fosforläckage från lerjordarna

Ett cirka 1 100 hektar stort jordbruksområde med öppen växtodling valdes ut tillsammans med ett 1 200 hektar stort område med mest vallodling. Spannmålsområdet hade nästan bara genomsläppliga jordar medan vallområdet hade ganska täta leror. Det gör att avrinningen av vatten till närmsta vattendrag sker djupare ner i marken i spannmålsområdet och med mer ytavrinning i vallområdet.

Det återspeglas i fosforläckaget som uppmätts till i medeltal cirka 0,3 kg per hektar i spannmålsområdet och cirka 1 kg per hektar i vallområdet.

Överdimensionerade diken minskade fosfortransporten

Dikestätheten var 3 gånger större i lerjordsområdet än det andra. Medianlängden av ett dike i båda områdena var cirka 200 meter. Det visade sig också att dikenas tvärsektion oftast inte stod i proportion till den vattenvolym som kan förväntas komma uppströms ifrån. Istället var djupet på diken ofta anpassat till att vattennivån ska vara under täckdikets utlopp.

Konsekvensen av överdimensionerade diken, förutom att de måste varit dyra att gräva, blir att vattenhastigheten blir låg och ger möjlighet för jordpartiklar med fosfor att sedimentera.

Dikesrensning rekommenderas

Forskarna skriver att för vattenkvaliteten nedströms är det viktigt att behålla dikenas förmåga att fånga finsediment. För att åstadkomma det behöver diken rensas regelbundet. De skriver också att rensning kan minska förmågan att fasthålla löst fosfor genom att adsorptionsytorna minskar. Det kan dock lösas genom enkla åtgärder som att begränsa dikesrensning till sommaren när tillförseln av löst fosfor till vattnet i diket är liten.

En del av rapporten handlar också om hur viktig vegetation i dikeskanterna är och hur den bör skötas. De skriver att det finns ett behov av att etablera en "best management practice" för dikesrensning och sprida information om den.

Text: [Markus Hoffmann](#)

Källa: M. Shore, P. Jordan, P.-E. Mellander, M. Kelly-Quinn, A.R. Melland. (2015) An agricultural drainage channel classification system for phosphorus management. Agriculture, Ecosystems and Environment. 199, 207–215 [Läs hela artikeln...](#)

Sidan uppdaterades 2015-02-10 av Sofie Logardt

Dela

[Skriv ut](#)

Relaterade nyheter

- **Greppa fosfor genom tvåstegsdiken**

17 december - Greppa Fosfor är ett pilotprojekt inom Greppa Näringen som ..

- **Ny film och bok om våtmarker**

10 oktober - Våtmarken renar vattnet från kväve och fosfor, men bidrar också..

- **Fosfordammar ger önskad effekt**

30 september - En rätt utformad damm kan vara mycket effektiv i att rena av..

- **40 miljarder för att rädda Östersjön**

27 maj - Det kostar drygt 40 miljarder kronor per år att nå målen för..

- **Mindre lustgas från väl dränerat fält**

25 oktober - För att hålla nere lustgasutsläpp från åkermark är det vikti..

Kontakt

Redaktör för nyhetsbrevet

[Sofie Logardt](#)

040-41 52 84 040-41 52 84

Greppa Näringen är ett samarbete mellan [Jordbruksverket](#), [LRF](#) och [länsstyrelserna](#).

